

З [акон України «Про відпустки» від 15.11.96 № 504/96-ВР](#) (далі — Закон про відпустки) поділяє відпустки без збереження заробітної плати (або як їх ще називають — відпустки за свій рахунок) на два види.

1 вид: відпустки без збереження зарплати, що надаються роботодавцями в обов’язковому порядку . Скористатися такою відпусткою можуть окремі категорії працівників при настанні подій, перелічених в ст. 25 Закону про відпустки.

2 вид: відпустки без збереження зарплати, що надаються за угодою (домовленістю) сторін на підставі ст. 26 Закону про відпустки. Щоб отримати таку відпустку, самого тільки бажання працівника і наявності в нього певних причин недостатньо. Має бути ще й згода роботодавця.

Крім того, відпустки без збереження зарплати можуть бути передбачені іншими законодавчими актами. Приклад — [Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX](#) (далі — Закон № 2136).

Саме до [Закону про відпустки](#) та [Закону № 2136](#) були внесені зміни Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування надання

та використання відпусток, а також інших питань» від 22.11.2023 № 3494-IX (далі — Закон № 3494), що пов'язані з наданням відпустки без збереження зарплати.

Зазначені зміни набрали чинності з 24.12.2023.

Розглянемо їх.

За угодою сторін за свій рахунок

Законодавець збільшив з 15 до 30 максимальну кількість календарних днів на рік для відпустки без збереження зарплати, що надається за угодою сторін за сімейними обставинами та з інших причин. Відповідні зміни було внесено Законом № 3494 до ч. 1 ст. 26 Закону про відпустки.

Крім того ч. 3 ст. 26 Закону про відпустку виклали в новій редакції, зафіксувавши, що на час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, а також у разі виникнення загрози збройної агресії проти України, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку, визначеного ч. 1 цієї статті.

Тривалість такої відпустки визначається угодою сторін.

Зауважимо, що надання відпустки за свій рахунок у період дії воєнного стану регулюється ч. 3 ст. 12 Закону № 2136. Так, протягом періоду дії воєнного стану роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку, встановленого ч. 1 ст. 26 Закону про відпустки. Отже, у разі надання неоплачуваної відпустки у період дії воєнного стану, як і раніше, треба керуватися саме цим положенням Закону № 2136, а не оновленою ч. 3 ст. 26 Закону про відпустки.

Важливо знати .

24.12.2023 до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку

Це стосується всіх відпусток за свій рахунок, що

надаються на підставі ст. 26 Закону про відпустки (див. нову ч. 4 ст. 26 цього Закону), у тому числі й добре знайомі відпустки у зв'язку за сімейними обставинами та з інших причин.

Зазначимо, що також не потрапляє до відпускного стажу період відпустки без збереження зарплати на період воєнного стану, наданої відповідно до ч. 3 ст. 12 Закону 2136.

Висновки:

- Працівники, які приступатимуть до роботи після звільнення з військової служби у зв'язку із закінченням особливого періоду або оголошенням демобілізації, зможуть скористатися відпусткою без збереження зарплати тривалістю до 60 календарних днів.

- Збільшено з 15 до 30 календарних днів на рік тривалість відпустки без збереження зарплати, що надається за угодою сторін за сімейними обставинами та з інших причин відповідно до ч. 1 ст. 26 Закону про відпустки.

З 24.12.2023 до відпускного стажу не включається час перебування у відпустці без збереження зарплати за угодою сторін, наданої на підставі ч. 1 та 3 ст. 26 Закону про відпустки.

(За матеріалами журналу "Податки & бухоблік")